Ч. 13 (12.379). Львів, неділя 19. січня 1930. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Світла і тіни.

I.

В перших роках після катастрофи більша скількість активу західно-української молоді опинилася за границею. Знаючи дійсність в Рідному Краю, молодь кинулась до студіювання вільних фахів. Покінчивши студії, частина цеї молоді розбрилася по світі, все ж поважна її кількість вернула домів. Молоді фахівці поринули тут з головою у відбудову та розбудову економічного життя нації, вкладаючи в свою діяльність досвід, винесений з бурливих літ світової війни та героїчного зриву і знання, здобуте на заграничних високих школах. А одночасно умовини, в яких опинилися західно-українські землі, примусили богато інтелігентів з середньою та вищою освітою шукати прожитку серед власного суспільства. Стали кооператорами. Одні тому, що втратили державну посаду, другі тому, що не мали виглядів дістати її, а чимало просто тому, що в кооперативній ділянці усміхалася їм перспектива найкращого виладування свойого хисту та енергії. Поповнивши своє знання самоосвітою, звязалися вони всеціло з кооперативним будівництвом. І сьогодні є вони окремою цінністю в житті нашої кооперації: знають докладно ґрунт, умовини праці та психіку широких мас, знають тайни думок і настроїв повоєнного села.

Таким чином українська кооперація здобула поважний кадр фахових робітників, а українське суспільство *нову інтеліґенцію*, що скорше чи пізніше відіграє рішаючу ролю й на інших ділянках життя. *Отся нова незалежна інтеліґенція* під проводом невтомного ідеольоґа західньо-української кооперації — інж. Ю. Павликовського протягом кількох літ богато доконала: край покрився буйною мережею економічних станиць, що обхопили в орґанізовані рами західньо-українське село, що зробилися завязком орґанізації українського елементу по містах. А все це зроблено виключно власними силами, у виїмково важких умовинах.

Сьогодні чужинці, навіть вороги, з подивом дивляться на досягнення нашої кооперативної мережі, „Маслосоюза“ та „Сільського Господаря“.

Слід підкреслити: ця імпонуюча орґанізаційна робота дала крім матеріяльних успіхів ще одну цінність, а саме — видвигнула з гущі народніх мас тисячі талановитих орґанізаторів у селах, які є для дальшої розбудови національного життя на всіх його царинах прямо неоціненою опорою.

Кожний успіх викликує підйом. Наше село здобуло віру в свої сили. Здобуло її, бачучи свої успіхи на орґанізаційному фронті.

II.

Такий вже закон життя: успіх на одній ділянці спонукує шукати успіхів і на інших ділянках. Серед західньо-українських народніх мас щораз сильніше зацікавлення культурно-освітньою ділянкою. В слід за цим ростуть нарікання на урядницьку інтеліґенцію, яка колись перед війною мала провід у нашому житті.

Міжтим доводиться ствердити сумне явище: наша урядницька інтеліґенція переживає крізу, серед неї росте занепад духа. Богато причин склалося на це. І про це іншим разом. Сьогодні обмежимося тільки до ствердження факту.

А його не можна легковажити! В історії лихоліття, яке пережило сучасне покоління, наша урядницька інтеліґенція має ясну сторінку. Мимо заставлюваних на неї сітей з усіх сторін, вона, хоча звязана своїм прожитком з державним утриманням, у перших роках після катастрофи високо держала національний прапор, свій ентузіязм і віру в краще завтра прищіплювала масам, зпершу здезорієнтованим, ударом долі пригнобленим. Велика частина її брала участь в походах Галицької Армії, пережила пекло таборів полонених та інтернованих, а вся була задивлена в жертвенну гекатомбу цвіту нації.

Після березневого удару з 1923 р. дотогочасний підйом духа серед урядницької інтеліґенції починає занепадати. З боку наших відповідальних кол не зроблено відповідних заходів, щоби планово втягнути її в розбудову національного життя, дати їй відповідь на сумніви, що мучили її, створити для неї у власному суспільстві тривку опору перед переслідуваннями. І вона щораз численніше зачинає ставати осторонь тієї боротьби, яку веде рідне суспільство, обмежуючись до ролі обсерватора, а часто несправедливого критика.

Занепаду духа серед неї не можна легковажити. Надто вона численна, щоби занепад духа серед неї з часом тяжко не відбився і на тій новій інтеліґенції, про яку була мова в першій частині статті.

І врешті! Серед тієї *нової інтеліґенції* дуже мало просвітян і рідношкільників, які своїм прожитком так само тісно були би звязані з „Просвітою“ та „Рідною Школою“, як наші кооператори з кооперацією. З часом і ця люка буде заповнена. Та покищо мусимо в цім напрямі використовувати до шпунту урядницьку інтеліґенцію. А щоби це зробити, треба викресати в неї духа підйому!

М. Струтинський.

День Фолькльору.

(Від нашого кореспондента.)

Рим, 9. січня 1930.

Такого Риму я ще не бачив.

Ціле місто — як Рідвяна ялинка. Кожний будинок, кожна палата, кожна бідна халупка прикрашені биндами та прапорцями національних кольорів, а вечорі палають огнями ілюмінаційних ламп, свічок та каганців. На вулицях — не протовпишся. Ніби нараз Рим розрісся, по кількости населення, до розмірів льондонських чи ню-йорських. Кажуть, що 400 тисяч цікавих наїхало зі всіх міст і найдальших кутків Італії. Італійський уряд поробив від 30 до 70 відсотків знижки на залізницях та пароплавних лініях для всіх тих, хто хотів би приїхати до Риму на весільні свята. І от — наїхало. Приїзжі позаповнювали всі готелі, пансіони, приватні помешкання, позаймали всі ліжка, дивани, канапки, — і не залишили без уваги й пожадливих поглядів навіть купелевих кімнат з широкими розлогими ваннами.

А на вулицях переладували всі трамваї та авта і в непереможному бажанню все бачити, рішучо повели атаку на найближчі висоти — марморові стовпчики, що відгороджують пішоходи від брукованої дороги, на рідкі лавочки, розкидані по пішоходах, на ще рідші сходи церков чи палат. Кожне намагається пройти вперед, кожне намагається, чемненько й мовчазненько відсунути свого сусіда назад, і в загальному натиску, навіть будинки почали-б уступатися, колиб їх, з низу до самого верху, в кожному вікні і в кожних дверях не стримували сотки своїх глядачів.

То була зустріч королівської бельґійської родини з нареченою принцессою Марією, то — військові паради, то — ось вчора фолькльорний кортеж. І Рим, вірний своїм давнім традиціям, вірний своїй інклінації до видовищ — всі ці дні живе, можна сказати, тільки очима (якщо забути про ноги!).

Зрештою, має рацію. Чому не подивитися, — особливо, коли видовища перевищують своїми ефектами найбільші сподіванки. Це особливо треба сказати про фолькльористичний кортеж. Не можливо його тут описувати, бо ніяке перо не могло би передати цілої краси й ріжноманітности ріжних одягів. Це — треба бачити. Бодай у кінематоґрафічній передачі, хоча і в кінематографі загубиться головна краса — барви.

Першими йдуть представники Сарденії, бо Сарденське Королівство було колискою теперішнього Італійського. І вистарчило би однієї цієї групи, такої характеристичної, такої кольоритної, щоби викликати почуття захоплення і чистої мистецької насолоди. Їдуть важкі, розмальовані повози, прикрашені зеленими вітами, дорогими шитими золотом тканинами, ріжними сарденськими виробами і повільні сарденські воли простують, не поспішаючи. За ними кілька їздців у шапках з чорними шликами, в оксамитових, багатотканих жупанах, білих широчезних штанах і з прегарними молодицями по заду.. Натовп витає їх радісними „Еввіва!“ і плескає в руки. Кожний хотів би бути вищим, бодай на пять центиметрів, від свого сусіда, бо твердо знає, що старий засіб ставання навшпинячки вже вичерпаний від давна до краю...

Потім іде Піємонт, — рідна земля королівської династії, огнище патріотизму й національної самоповаги, що іскри з нього розпалили національну пожежу в цілій Італії і випалили пляму чужоземного рабства. Гордовито виступають високі гірняки у коротких штанах, у зелених куртках з зеленими капелюхами, прикрашеними вірлячим пером. І прегарні дівчата з личками як пелюстки ніжних троянд, несуть у руках квіти сніговних едельвейсів, грозна золотого винограду та колосся пшениці...

Проходять Венеція, Льомбардія, Ліґурія, проходить свіжо здобутий Тріест і Зара, з цілими нумізматичними скарбами на голові й на шиї... Проходять прегарні високі дівчата з Больонії і ще кращі дівчата з Сабіни, що спокусили колись давніх римлян.. І не дурно!... Хтось навіть висловлює жаль, що певні історичні події відбуваються лише раз, власне, щоби залишитися в історії... А Сицилія?, а Калябрія?, а дикі Абруцци? І веселий, співучий Неаполь, що навіть і в цей фолькльористичний кортеж приніс із собою не лише національні костюми, але навіть цілу свою атмосферу сонячної країни, де найголовнішою справою є любов і закохані співи. Ціла оркестра мандоліністів грає „О соле міо!..“ („О моє сонце“ — найбільш популярна неаполітанська пісня) і ніжні парочки, заглядаючи одне одному в вічи, повторювали, на пристрасних тонах, найміліші слова. Артистичні прикмети народу ніколи його не зраджують, — і там, де одні групи проходять важно й сумирно, інші виявляють всю силу свого темпераменту й артистичної кибети. В багатьох ґрупах фіґурували музичні інструменти, невідомих мені до того форм і звуків, і особливе враження робила ціла орхестра, складена лише з сопілок... Велику ролю відгравала також у багатьох ґрупах велика дуда чи коза, що досі в Італії дуже поширена по селах. Від часу до часу, кортеж спинявся, музики починали грати своєї, і місцеві танцюристи, захоплені загальним піднесенням та увагою, починали танцювати під радісний гомін натовпу. Яке-ж було моє здивування, коли в одній ґрупі, що я так і не міг допитатися, звідки вона походила, — один маленький хлопець ушкварив танець, що, на мій погляд, нічим не ріжнився від нашого козачка. При чому і музика була подібна, і всі ті, що дивилися, так само, як і в нас, відбивали ритм, плескаючи в долоні...

Закінчували кортеж представники з островів Еґеї та з Африканських провінцій — Триполісу, Еретреї і Лівії. Це був справжній схід, перенесений в серце Европи. Робили величезне враження бедуїни на чистокровних арабських конях та — ще більше! — на слухняних верблюдах, певно не мало здивованих тавія напалі людей, що навколи

не зустрічалася по африканських пустелях. Мені вперше приходилося бачити зблизька таку силу людей цілком чужої раси, і, мушу сказати, коли я дивився в ці шоколядні, а то й цілком чорні обличчя, в ці маленькі, глибоко посаджені очі, — відчував якусь цілком мені не знану і, я сказав би, ворожу стихію. Мені здавалося, що між нами, всіма тими, що стояли в натовпі, і цими дикими войовничими їздцями не моглоб бути жадного порозуміння, жадної спільної мови. Мені здавалося, що я бачив перед собою дику, страшну силу, переходово погамовану ще більшою силою европейської цивілізації, — але досить цій, нашій силі трохи ослабнути — і та африканська стихія, в туж хвилю зітре все европейське з лиця землі.

Як це не дивно, але саме вчора я вперше відчув, що власне значить питання раси...

Я не мав можливости пройти на пьяццу дель Квіріналє, куди простував кортеж, і перед королівською трибуною, представники міст і провінцій складали на руки нареченим свої фолькльористичні дарунки. Проте з журналістичного обовязку зареєструю два цікаві епізоди, що внесли симпатичну веселу нотку в урочисте приняття. Серед ріжних дарунків, що принесла з собою Льомбардська група, була пара голубків, і дівчата, проходячи пова королівську трибуну, випустили їх на волю, а голубки, злякані цілою церемонією і незвичайністю обстанови, посідали... один на парасольку королеви, а другий — на берет короля.

Другий епізод трапився з маленьким хлопцем — (чи не тим, що танцював козачка?).

Принц і принцеса, отримуючи дарунки від кількох дітей, що приймали участь в окремих групах кортежу, невідмінно їх цілували. Коли-ж вони поцілували і цього хлопця, вбраного за середневічного пажа, — той, нарушуючи всі приписи двірської етикети, і на превелике замішання і переляк аґентів поліції та порядку, поліз просто на королівську трибуну і почав обходити всіх коронованих гостей, щоб вони його цілували... Інцидент закінчився загальним сміхом...

Після фолькльористичного кортежу я довго блукав ще по місту. І мушу ствердити враження кількох попередніх днів: народ, все населення Риму бере живу велику участь в династичному святі, виявляючи непідроблену радість і веселість. Італійський натовп дуже приємний, він весь грає, як молоде вино. Жарти і сміх чути по всіх усюдах. Італійці ніби раді, що можуть і самі повеселитися й інших звеселити і тому експанзивно відкликуються на кожну нагоду виявити свої чуття. На пьяцца Венеція, в самому осередку міста, я бачив, як натовп спинив якийсь автомобіль, і почав витати його пасажирів окликами „еввіва!" та вимахуванням шапок. Щоб не відстати від інших, і я махнув разів двічі капелюхом, — але скільки потім не допитувався, хто то був, не міг допитатися: ніхто з присутніх не знав, та зрештою і не потрібував знати: „певно, хтось з королівської рідні..." І цього було досить.

Евг. Онацький.

Ювилей „Діла".

ВИРИВКИ З ПРИВІТІВ.

Нижче подаємо виривки з найбільш характеристичних привітів, що наспіли на ювилей „Діла":

Товариство „Просвіта" у Львові: В нинішній день ювилейного свята радіє Т-во „Просвіта", що славний Ювилят, яким є часопис „Діло", не тільки пів віку проістнував, але перше всього й головно тому, що своїм істнуванням вирив значні риси на духовій організації власного громадянства та вирізьбив його до того ступня, що воно прибрало сьогодні виразне облича і з виразним, ясним обличам входить у сімю культурних народів. Але Т-во „Просвіта" свідоме й того, що ще те саме громадянство далеко не відчуває свого зобовязання до провідного часопису. І тому в це свято шле побажання, аби відношення якнайшвидше змінилося на обопільну користь, бо з нього твориться атмосфера для проведення в життя найвищих ідеалів нації.

Видавництво „Ізмараґд": ...Для нас, всіх українських видавництв, було і є „Діло" не лише провідником, але в першу чергу щирим опікуном та великим приятелем. Без допомоги „Діла" успішна праця українських видавництв на зах.-українських землях немислима. І тому свято „Діла" є загальним святом всіх українських видавців і видавництв. Друковане слово — це найсильніший засіб у боротьбі кожного народу за кращу будучність. Усі свої без сумніву великі здобутки за останнє півстоліття завдячує український нарід у великій мірі українській пресі, а в першу чергу „Ділові". В день 50-літнього ювилею бажаємо „Ділові", щоб і надалі постійно розросталося та остало провідним органом всього українського народу.

Краєвий Молочарський Союз („Маслосоюз"): ...З вдячністю клонимо наші голови перед великою працею всіх її Співробітників, зокрема Основателів, аж до сьогоднішнього часу, які причинилися у великій мірі до освідомлення українського громадянства. Наслідки цеї великої освідомлюючої праці бачимо й на економічнім полі саме тепер, коли широкі круги зах.-українського громадянства беруть з успіхом економічні справи в свої руки. За це з нагоди ювилею складаємо Вам подяку в імени зорганізованих кооператив у Краєвім Молочарськім Союзі „Маслосоюз".

Народня Торговля: Витаємо Хвальне Видавництво з 50-літтям видавничої і публіцистичної роботи, з приємністю згадуємо, що як усі ділянки нашого національного життя, так і наша кооперація находила і находить належне зрозуміння на шпальтах „Діла" від самого початку 80-их років минулого століття. Згадуємо з вдячністю і про те, що перша кооперативна програма Галицької Волости, яка лягла в осно-

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ. 11)

Сміх землі.

Голянівський оповів їй у можливій формі про сміх трьох селян у ночі на вулицях Луцька.

— Ні, це треба почути на власні вуха. І тому ми з вами зараз підемо до їхньої корчми. Ходім!

Голянівський довго пояснював їй, що в таку пору селян у місті нема, що ходити туди небезпечно і нецікаво.

— Ні, ні, ні. Мусите мене туди завести. Як не сьогодні, то іншим разом.

Охопивши зором гостей „Стира", ледвепомітно скривила уста:

— Вже нецікаво тут. Ходім.

Вийшли. Легше віддихнули. Лідія жартувала, наспівувала.

— Скажіть що-небудь про себе, — попросив Голянівський, забувши свою обітницю.

— Вам, видно, дуже подобається патронити людей. Та я цього не дозволю нікому. Ще слово — і ми більше незнайомі.

Пройшли кілька кроків.

Луцьк лише де-неде дивився на запізнених мешканців своїми електричними очима.

— Скажіть краще, що ви зробилиб, колиб отой ваш колеґа, що виріс з землі, відцурався народу?

— Що-ж, — просто відповів Голянівський, — не хотів би більше знати його

— А колиб ваша дружина?

— Так само.

— Так, це льогічно, — зауважила сухим колодним голосом. — Ось і мій дім. Надобраніч.

— Лідочко! коли-ж ми знову побачимося?

— Може й швидко, а може й ніколи...

— Не лякайте.

Голянівський схилився й гаряче цілував її руку.

Раптом вона обійняла його голову, поцілувала в щоку й швидко побігла до дому.

Стояв очманілий. Хотілося бігти за нею. Сказати все, що наповнювало душу. Підглядіти через вікно, що буде виражати її обличча. Чи часом не буде сміятися, чи може плакати...

Але вона вже згасила світло.

Пішов.

Думки зникли з голови. На її місце літали в ній її окремі слова: „міг би, наприклад, за свій нарід піти на смерть?... Що ви зробилиб, колиб отой ваш товариш відцурався народу?... А дружина?... Так, це льогічно".

Сердився на себе й на цілий світ.

А на його щоці солодко грав доторк її вуст.

Чому я не затримав її? Чому збентежився? Не сказав усього? І що це все значить?

Луцьк уже давно спав.

Не спала тільки Лідія, окладаючи голову мокрим рушником.

XVI.

Голянівський проснувся пізно. І, як завжди, „з утомою всіх попередніх поколінь". Похмурий, як український педаґоґ і жовтий, як стара мораль.

На кокетливе привітання Гапки не відповів. Гапка поставила сніданок і голосно засміялася:

— А я все знаю!...

І вибігла.

По сніданку написав листа до Лідії. Перечитав його й подер. Написав другого. Вилив усі свої почуття, виклав теорію оздоровлення роду Голянівських, накидав плян праці над відродженням своєї країни, який мусить разом з ним виконувати й його дружина. І нарешті поставив питання руба: хто вона, якої національности й релігії та чи моглаб, як дружина, ділити всі його тягари й неприємности.

Перечитав. Зміст і форма листа цілковито задовольняли його. Запечатав і пішов до її господині, щоб довідатися адресу. А коли та відмовилася, попросив її, щоб сама переслала листа. Певна монета здобула її згоду дуже легко.

Вернувшися до дому, застав листа від Семенюка. Описував, як наростає свідомість серед селян; як витворюється селянська півінтеліґенція, що переймає на себе тягар народньої справи від інтеліґенції міської; описував культурний і господарський здвиг села і нарешті просив його приїхати в неділю в село Короща, де він має бути два дні на ревізії кооператив.

Голянівський вирішив негайно виїхати на землемірні роботи, а в неділю поїхати до Семенюка, щоб довідатись про ті Лідині таємниці.

Його несподіваний виїзд з села зробив своє діло. Селяне більше не бентежили його своїм сміхом, а коли й всміхалися, то лише в жменю.

Праця пішла легше. Голянівський, перемучений усім пережитим, відпочивав при роботі в полі, на свіжому повітрі, де доводилося працювати більше ногами, ніж головою. Вертався додому втомлений, смачно їв, міцно спав.

Про Лідію старався не думати, бо кожний спогад, як колючка кільчастого дроту, заплутаного довкола неї, болюче ранив його.

І дивна річ. Тепер, після її поцілунку, неначеб обірвалася в його душі одна з тих ниток, які притягали його до неї. Нарешті почала промовляти в ньому й шляхотська гордість.

— Трохи за смішна комедія...

Одначе наприкінці тижня почав хвилюватися. У суботу скінчив роботу раніше, щоб встигнути на стацію.

До приходу поїзду залишилося біля пів години. Ходив по пероні, а думками линув до Семенюка, де надіявся знайти ключ до її таємниці.

Прийшов поїзд, що йшов до Луцька. Голянівський охопив оком вікна вагонів, крізь які виглядали пасажири. В ту мить, коли поїзд рушав, йому видалося, що в одному вікні стояла Ліда. Він відрухово кинувся в напрямку поїзду, щоб перевірити себе. Але вона відвернулася й сховалася в вагоні.

— Чи вона це була?

Голянівський не був певен, але відчув, що поїзд поніс частину його душі. Лише шматок її залишився в ньому тут, на цій маленькій глухій стації під чорним наметом ночі.

(Продовження буде)

ку організації „Народньої Торговлі“, появилася саме в третьому річнику „Діла“.

Український Кооперативний Банк в Луцьку: Кооперативна праця — то праця над господарчою розбудовою українського народу. Її успішність залежить від належно поставленої пропаганди. Приємно нам відзначити, що „Діло“ присвячувало і присвячує багацько уваги цій справі. Рівнож присвячує „Діло“ чималу увагу й обороні нашої кооперації. Ми самі є цьому найліпшим доказом, бо коли з політичних мотивів нас поставили перед суд, тоді „Діло“ забрало голос у цій справі й не один раз виступало в нашій обороні. Дякуючи сердечно за таке відношення, в день 50-літнього ювилею хвальнього щоденника прилучуємо і свій скромний голос до голосу цілого українського громадянства: Хай живе „Діло“ — символ всенаціональної єдности!

Василь Стефаник, Русів: Високоповажаний Пане Редактор! Через мою дуже тяжку слабість я не можу активно брати участи в дійсно великім культурнім святі галицьких українців. Думаю, що не лише я, старий чоловік, який читав „Діло“ 45 літ, буде вдячний львівським українцям і всім редакторам за те, що держали і держать у найтяжчих часах і в гірких обставинах високо стяг українства. Бажаю Вам на будуче всього того, що повинна мати щоденна ґазета серед 35-міліонової нації. — Як коли буду ще могти заїхати до Львова, то тоді особисто зложу свій привіт Вам і Вашим Товаришам.

Вячеслав Липинський, Баден в Австрії: ...Не можучи, на жаль, прибути особисто, складаю отсею дорогою щирі побажання, щоб „Діло“ і далі, як за найкращих часів — а тепер ще збагачене многолітнім досвідом — сповняло в часах нового нашого лихоліття велику місію органу, приємлемого для всіх, хто визнає чесність у політиці і найвищий спільний ідеал: свою Українську Державу...

Акад. Степан Смаль-Стоцький, Прага: ...При цій нагоді висловлюю Редакції мої найщиріші бажання найкращих успіхів, особливо, щоб ніколи не потребувала апелювати до патріотичного обовязку земляків передплачувати ґазету.

Андрій Чайковський, Коломия (телеґрама): Витаю Вас ювилейним привітом з нагоди нинішнього свята. Помяніть, брати, теплим словом тих всіх відомих і невідомих труженників, що працювали для „Діла“ і не діждали нинішнього свята.

о. Андрій Пеленський, Лисятичі: На жаль, на ювилей „Діла“ не можу приїхати. Рад би я бути на тім небуденнім святі, бо від 50 літ я постійний читач „Діла“. Враз з моїми товаришами Дамяном Лопатинським і Вол. Старецьким від першого дня появи „Діла“ помагав я експедіювати його. Опісля, ще як ученик гімназії, дуже часто давав дописи з Комарна, з яких були дуже невдоволені польські ґазети „Народуфка“ і „Дзєннік“. За редактора Івана Белея час до часу заходив я до Редакції і помагав писати новинки. За ред. Евгена Левицького і Цегельського писав я економічні статті. — Я тісно звязаний з „Ділом“, тож в день 50-літнього ювилею посилаю найщиріші бажання, розуміючи добре, яку велику роботу зробило „Діло“ для нашої народньої справи.

Михайло Матчак, Львів: ...Лише короткий час, бо кілька місяців 1921-ого року, мав я ту велику для мене честь належати до складу Редакції „Діла“ і тепер постійно з гордістю згадую цей час. Завсіди найбільше подивляю ту, для „Діла“ вже традиційну толеранцію, яка дозволяла на те, що воно скупчувало біля себе українських людей без огляду на їх партійні переконання та давало їм можливість висловлювати свої думки на його сторінках. Та заслуги „Діла“ стають ще очевидніші тепер, коли толеранція і лібералізм не модні, а „Діло“ все таки піддержує свої традиції і задержує свій всеукраїнський, загально національний характер.

*

Обширний привіт проф. **С. Шелухина** з Праги, в якому змальована роля „Діла“ на Вел. Україні, помістимо в черговому числі.

*

Додатково ще прислали привіти Редакції „Діла“ з приводу ювилею: Спорт Т-во „Україна“ і пос. Мих. Струтинський.

За ревізію кордонів.

З нагоди десятиліття прилучення Помор'я до Польщі, у цілій Східній Пруссії ведеться велика акція, яка має на меті демонструвати проти відділення Помора від Німеччини. Націоналістична преса вдаряє в боєвий, антипольський тон і погрожує, що в недалекім часі всі німецькі землі утрачені 1918 року, будуть обєднані з Німеччиною наново.

Самоліквідація.

Т. зв. „Сель-Роб“- (правиця) сам себе розвязав.

Ще 25. грудня 1929 р. відбувся третій зїзд т. зв. „Сель-Робу“-правиці (шумськістів), в якому взяло участь аж... „30 представників західньо-українських земель“. Про цей зїзд був би ніхто й не знав, якби не те, що аж з датою 15. січня 1930 р. появилося перше на 1930 р. (і здається останнє!) число органу цієї партії „Наше Слово“, в якому й опублікована постанова зїзду про саморозвязання.

На зїзді виголошено два реферати: один — посла Волинця Степана про політичне положення і другий посла Чучмая Максима про внутрішньо-партійне положення. Видно, що це внутрішньо-партійне положення „Сель-Робу“- т. зв. правиці було дуже жалюгідне, коли зїзд, „перевівши основну критику націоналістично-опортуністичних ухвалів Сель-Роб-Єдности, виказав потребу ...льної боротьби за правильну політичну лінію роб-сель табору“, а далі „узнаючи потребу консолідації роб-сель табору, щоб протиставитись сконсолідованому й усиленому наступові ундофашизму, *розвязав партію Сель-Роб, як окрему організацію* та завізвав усіх членів „Сель-Роба“ вступати до „Сель-Роб-Єдности“ (тобто до партії пос. К. Вальницького — Ред.), хотячи тим змусити керовництво „Сель-Роб-Єдности“ піти на зустріч обєднавчій тенденції Сель-Роба“.

Ось і сумний кінець „Сель-Робу“, наслідника давного волинського „Сель-союзу“. Та кінець цей не тільки сумний, але й комічний, бо розвязуючі свою партію лідери роблять міну „переможців“ і беруться випростовувати та направляти своїх ворогів і суперників теж лідерів зі „Сель-Робу-Єдности“, які почуваються ще незле. Крім того виспівують самогубці зі „Сель-Робу“ на сторінках „Нашого Слова“ цілком не скромну, але нібито й „боєву“, довжелезну, дарма, що лебедину пісню, у формі відозви до своїх 30-ти партійців, — до речі вже розпущених на зелену пашу, — відозви, яка займає цілих три сторінки тієї ґазети. А що в ній не повиписуване!!!

Та якби там не було, якби не відказувались шумськістські лідери „Сель-Робу“ від поразки, то нічим і ніяк її не закриють. Показались за слабими та за мало зручними, щоби втриматись на позиціях проти тих своїх суперників, які розпоряджали не тільки морально, але й особливо реальною підтримкою Комінтерну. Секрет перемоги ...-Робу-Єдности“ над „Сель-Робом“ т. зв. правицею заключається перш за все в тій реальній підтримці, якою він користується від впливових і засібних чинників. Це кидає, самозрозуміло, яскраве світло передовсім на якість того середовища, з якого рекрутується „Сель-Роб-Єдність“.

Не помогло „Сель-Робови“-правиці й те, що він, останніми часами, просто понижував себе перед сильними комун. світу, вихваляв і хвалив комуністичні „успіхи“ й досягнення на Рад. Україні та в Рад. Союзі і т. д. і т. д. Не зважаючи на все, не найшов признання, і позбавлений при допомозі цілком простих і грубо-матеріялістичних засобів Сель-Робу Єдности своїх членів чи т. зв. низів, мусів наложити руку на себе. Можливо, що колиб був послідовно витримував на первісних своїх позиціях та імпонував своїм партійцям послідовністю і боєвою рухливістю, то не був би дав себе довести до самогубства. А так скоро по самоліквідації т. зв. КПЗУ (більшости), тобто ґрупи шумськістів, прийшла черга і на її сельробівських однодумців. Прикра річ самогубство, але, якщо його хто виконує, то видно, має на те свої причини, яких ні обїхати ні обійти не можна. Тому то нехай спокійно спочивають і сельробівські самогубці. Вічна їм память!

Боротьба з „глитаями“ на Україні.

Засуди на довголітню тюрму і розстріли українських селян.

Цього року комуністи почали ґенеральний похід не тільки проти українських наукових, культурних і освітніх діячів на Україні, але й проти свідомих національно українських селян. Цих останніх підтягають вони все під поняття т. зв. глитаїв (куркулів), що по своїй природі мусять бути, на думку комуністів, контрреволюціонерами і виарештовують їх під замітом саботування хлібозаготівель або доконування терористичних актів на сільських комуністах. Ми реєстрували на сторінках „Діла“ вже цілий ряд присудів радянських судів, видаваних на селян. Більшість судових розправ кінчилась присудами на кару смерти через розстріл. А тільки незначна меншість кінчилась присудами на кару тюрми чи висилки.

Тепер потуємо знов кілька нових фактів розправи комуністів з українськими селянами. І так в одному тільки числі харківського „Комуніста“ з дня 29 грудня 1929 р. стрічаємо замітки про такі факти: 1) Виїздна сесія харківського окружного суду засудила селянина Филоненка зі села Соколова, зміївського району на 6 літ тюрми за те, що він саботував хлібозаготівлі. Сам він був давніше навіть головою сільського комітету незаможників. Пізніше став чомусь сам глитаєм і почав аґітацію проти більшовицької сільсько-господарської політики і навіть активно протиставився діяльности хлібозаготівельного комітету. На нього наложили податок у сумі 2 і пів тонни зерна. Податку він, очевидно, не заплатив, бо не був у силі. За все те дістав 6 літ тюрми; 2) Чернигівський окружн. суд почав розглядати справу б. голови Борзинського району, Велигорського, який, як пише дослівно „Комуніст“, запродався глитаям і непманам і помагав їм при саботуванні розпорядків рад. влади. Робітники і селяни, — твердить „Комуніст“, — домагаються від суду суворої кари для Велигорського; 3) У Запоріжжі ДПУ (чека) ліквідувало — тішиться „Комуніст“

— у селах Розумівці й Любецькому групу „глитаїв-контрреволюціонерів". Цим „глитаям" приписують замах на голову сільської ради в селі Розумівці. Це з одного тільки числа.

У іншому „Комуністі" з 4. січня 1930 р. вичитуємо ще про такі факти: 1) В селі Новоспасівка, Бердянського району на Маріюпільщині вбили невідомі особи більшовицького агента т. зв. активіста Кривцуна у звязку з проводженням хлібозаготівель. Кілька днів перед тим на його хаті була приліплена записка такого змісту: „Наш девіз — бити комсомольців і всіх, хто проводить хлібозаготівлю". Чекісти арештували як підозрілих у вбивстві братів Солонських і Сокологорських а далі Відміцького, Боцька, Ротка і Шимана. Всі вони сільські парубки. Бердянський окр. суд засудив на підставі одного тільки підозріння О. Солонського і В. Сокологорського на кару смерти через розстріл, С. Сокологорського і Відміцького на 10 років тюрми кожного, І. Ротка на 6 років тюрми, а Боцька й Шимана на 4 роки тюрми кожного. Найвищий суд затвердив присуд. — 2) У Плискові на Бердичівщині закінчився суд над убийниками сільського кореспондента (тобто агента чеки) газети „Радянське Село" Криницького. Судова розправа тривала десять днів. Вкінці видано присуд на цілу низку підозрілих в убивстві селян. На кару смерти через розстріл засуджені селяни: Тарадай, Байда, Муляр та Поліщук. Інших засуджено на кару тюрми від 5—10 літ. Нотатку про присуд „Комуніст" кінчить такою сентенцією: „Селянство зустріло вирок з великим задоволенням".

Наведені факти говорять самі про себе. Ось чим тримаються комуністи при владі на Україні! Та історія всеж таки йде крутими шляхами. І ця ріками пролиuвана кров українських селян мусить найти своїх местників як не за рік то за два, як не за два то за десять.

Проти червоного терору.

Протест Української Громади в Букарешті.

Українська Громада в Букарешті іменем української еміграції в Румунії з обуренням протестує проти нової нечуваної хвилі більшовицького терору на Вел. Україні і в той-же час апелює до всього культурного світу, просячи у нього захисту для тих, що позбавлені найпримітивніших прав, знищених новітніми червоними варварами під проводом московського совітського уряду і 3-ього інтернаціоналу.

К. Антошко, Голова Громади: *О. Деркач*, секретар.

Протест українських студентів у Ґрацу.

Українське студентство, згуртоване в т-ві „Січ" у Ґрацу, на своїх загальних зборах дня 29. XII. 1929 р., ухвалило отсим шляхом запротестувати однодушно проти облудного панування й терору червоних катів на Великій Україні. Протестуємо проти знущання над найсвятішими почуваннями культурної людини, протестуємо проти арештувань українців, протестуємо проти розливання невинної крови, протестуємо проти туртурування вязнів. Нехай не забувають червоні кати кровопийці, що їх глиняні ноги розмочила вже людська невинна кров! Українське студ. т-во „Січ" у Ґрацу вірить, що бездушні розстріли невинних людей по стільки літах гнету є це вже передостанні конвульсійні судороги червоних катів.

За Загальні Збори: *Степан Куницький*, голова.

Протест українців, закінчивших високі школи в Ч. С. Р.

Спілка українців, що закінчили високі школи в Ч. С. Р., приєднується до протесту проти панучого терору червоної Москви на Вел. Україні. Дарма нищити культурних робітників, підводячи їх під категорію контрреволюціонерів. Пробуджений нарід добється своєї волі і близький вже час, коли випробовані в тяжкій боротьбі за національні права нові бойовники станутb на захист своєї культури та держави. *Президія.*

Німецькі старшини в китайській армії.

З льондонської преси довідуємося, що у китайській армії велику ролю відіграють німецькі старшини, які є організаторами цієї армії. Підчас більшовицько-китайської війни ці старшини подбали про те, що з Німеччини привезено для китайців великі транспорти муніції, панцирні вози, метачі мін і т. д. Минулого року у Китаю помер німецький полковник Бавер, який був головним командантом німецьких інструкторів у китайській армії.

Перше досягнення.

Міністерським розпорядком в Румунії заведено 6 годин української мови.

Ми вже повідомляли коротко про те, що Українська Національна Партія в Румунії заключила виборчий пакт із націонал-царaністичною партією до повітових виборів під тою умовою, коли **переходово** буде заведено що-найменше **6 годин української мови як предмету** у всіх клясах народніх шкіл в українських громадах Буковини. Розуміється, У. Н. Партія стоїть далі непохитно при домаганні привернення цілому шкільництву на українській Буковині українського характеру.

До цієї справи довідується „Час", що на основі міністеріяльного розпорядку ч. 184.822 заведено з днем 15. ц. м. в школах з українським населенням **у перших двох клясах 8 годин української мови разом з релігією, а в дальших клясах 6 годин української мови разом з релігією.** Українську мову заведено як обовязковий предмет і тепер працюється в інспектораті над дотичним поділом годин. Це — пише „Час" — **перший успіх У. Н. Партії на шляху до заведення української викладової мови в народніх і середніх школах.**

З того приводу апелює „Час" до українських виборців, аби йшли до виборів разом з націонал-царaністичною партією, бо противники націонал-царaністичної партії, румунські лібер‌али, не признають українцям взагалі ніяких прав на полі шкільництва.

Коли зважити, що досі не вчили по наших селах на Буковині по правді навіть тих двох марних **надобовязкових годин** української мови, що були приписані, то це перше осягнення українців в Румунії треба щиро повитати.

З життя наших установ.

Уконституування Надзірної Ради „Народної Торговлі".

Дня 16. січня 1930 р. відбулося конституююче засідання Надзірної Ради Народної Торговлі, доповненої на Загальних Зборах членів дня 26. грудня 1929.

Президентом Народної Торговлі вибрано д-ра Степана Федака, віцепрезидентами д-ра Костя Левицького, директора Центробанку і посла Степана Кузика, директора Повітового Союзу Кооператив у Рогатині, секретарем інж. Юліяна Мудрака, директора Т-ва „Дністер", заступником секретаря Івана Кузіва, директора ПСК в Стрию. До Контрольного Виділу Надзірної Ради увійшли: о. канонік Дамян Лопатинський, директор Вид. Спілки „Діло", Антін Гумен, директор ПСК в Жовкві і Михайло Шахнович, директор ПСК в Бібрці.

Персональним референтом Надз. Ради вибраний д-р Кость Левицький, відпоручником Надз. Ради до „Самопомочи" — організації службовиків „Н. Т." — назначений інж. Юліян Мудрак.

Конференція в Газі.

Правнича комісія для організації міжнародного банку виплат заключила в Газі зі заступниками швайцарської Союзної Ради договір, на підставі якого місцем осідку цього банку буде Базилея. Договір цей заключений на 15 літ.

У справі німецьких відшкодувань осягнено повне порозуміння. Конференція наближається до кінця, тільки за кулісами ведуться ще деякі неофіційні наради. Як останню справу, ухвалено статут міжнародного банку. Англійська і французька делеґації працюють у всіх справах у повній солідарности.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

Шкільні справи.

Стан фахового шкільництва „Рідної Школи".

В ділянці фахового шкільництва „Рідна Школа" веде т. зв. *фахово-доповняючі школи*, а це: хлопячі фахово-доповняючі школи у Львові, Перемишлі, Тернополі і Станиславові та дівочі фахові школи (кравецько-модниярські) у Львові і в Перемишлі разом всіх 6. Крім того внесено у цьому шкільному році прохання до Кураторії за концесію на відкриття хлопячої фахово-доповняючої школи в Косові та отворено курси для ремісників у Рогатині.

У всіх 6-ох школах занятих 61 учительських сил, з того 50 мужчин а 11 жінок.

В шкільному році 1928-29 всіх записаних учнів 747, а чого при кінці шкільного року було 600. Щодо фахового розподілу, то найбільше було металівців (слюсарі, ковалі, відливники і т. п. разом 194), опісля кравців 172, столярів 121, шевців 70 і т. д. Кінцевий іспит зробило в шкільному році 1928-29 — 106 душ.

Під соціяльним оглядом розподіляються учні так: 70 проц. селян, 15 проц. робітників, 7 проц. ремісників, 4 проц. дітей урядовців і т. п.

Удержання цих шкіл коштувало в шк. році 1928-29: учительські платні та управа шкіл 40. 177 зол., на бібліотеку 2.102 зол., шк. інвентар і наукові приладдя 4.539 і т. п. разом на суму 50.444 зол.

На покриття цих видатків уділила Головна Управа „Рідної Школи" 22.187 зол., місцеві Кружки „Р. Ш." 15.890 зол., шкільні оплати 2.887 зол. і т. п.

Вартість досі оціненого шкільного інвентаря всіх шкіл становить 19.423 зол.

В цьому шк. році записалося всіх учнів 700. *Українська Торговельна Школа у Львові*, що має офіціяльну назву: „3-клясова коедукаційна школа торговельна Т-ва „Просвіта" у Львові", є на основі внутрішнього договору між „Просвітою" і Головною Управою „Рідної Школи" власністю „Рідної Школи".

У трьох-літній торговельній школі записано в цьому шк. році 168 учнів (-чениць). При цій школі істнують ще курси: 1) торговельний курс абітурієнтів, запис. 47 уч., 2) річний курс торговельний, запис. 35 уч. і 3) вищий кооперативний курс з числом учнів 32. Разом всіх учнів має школа 282, з того 88 дівчат.

Вищий кооперативний курс фінансує Ревізійний Союз Українських Кооператив та дає своїх прелеґентів. Богато даних вказує на те, що з тих курсів повстане в скорому часі постійна вища кооперативна школа.

Директором школи є п. Денис Коренець. В цілій школі (з курсами) занятих 23 учительських сил, людей з вищою освітою та спеціяльними кваліфікаціями.

Школа старається удержатися своїми власними силами з шкільних оплат. Фінансово підтримують її кооперативні Централі. В цьому шк. році одержала школа одноразову допомогу в 100 долярів від Українського Робітничого Союзу в Америці, що уділив на фахове шкільництво „Рідної Школи" разом 500 долярів.

Найбільшою болячкою школи це брак відповідного льокалю. Треба вжити всіх зусиль, щоби приступити до будови власного шкільного будинку.

При Головній Управі „Рідної Школи" істнує окрема Комісія для фахового шкільництва, до якої входять, крім члена Головної Управи і референта фахових шкіл „Р. Ш." представники: Ревізійного Союзу Укр. Кооператив, Сільського Господаря, Союзу Українок, Жіночої Кооперативи „Труд" у Львові, Укр. Технічного Т-ва у Львові, Міщанського Братства у Львові, Т-ва „Зоря" у Львові та представники від львівських фахових шкіл. Завданням Комісії є організувати фахове шкільництво та теоретично розроблювати проблеми фахової освіти.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ".

Кінець сесії Ради С. Народів.

На останнім засіданні Ради Союза Народів дня 15. І. ц. р. розглянено деякі скарги національних меншостей. Комітет трьох радних над справою петиції російських меншин на Литві. Ця петиція має також протест проти конфіскати російських маєтків литовською владою. Розглянено також петицію „Фолькcбунду" проти польонізації німецьких меншин.

Петицію польських меншин з Німеччини вирішено по лінії компромісу і висловлено вдоволення, що німецький уряд забезпечив польським меншинам повні права.

З життя еміґрації.

Загальні Збори Союзу Українок-Еміґранток.

Дня 8. грудня 1929 року відбулися у Варшаві річні загальні збори Союзу Українок-Еміґранток у Польщі. Після вшанування повстанням з місць памяти покійного головного отамана С. Петлюри і всіх, хто поляг за волю України, а також умерших на еміґрації визначних діячів, Збори перейшли до порядку денного. На початку був реферат п. Завадської „Роля жінки у визвольній боротьбі за Батьківщину“. Другою точкою були перевибори Управи і ревізійної комісії.

Головою Союзу одноголосно обрано п. Лівицьку Марію. До Управи увійшли: п. Саліковська Ніна — заст. голови, Завадська Валентина — референтка секції заграничної і справ фемінистичних, Безручкова Клявдія — голова господарської секції, Мандаєнкова Марія — секретарка, Чейко-Чикаленкова Ганна — скарбник і Чайківська Катря — член Управи. До ревізійної комісії увійшли: п. Лотоцька Німфодора — голова, Шандрукова Евгенія і Доценкова Лідія — члени, Іножарська Параскева і Лукасевичева Стефанія — заступниці.

Збори намітили цілу низку питань, які Союз має в найближчому часі перевести в життя. До них належить передовсім організація всееміґраційного українського жіночого союзу. Позатим в осени цього року передбачається уряджения курсу сестер-жалібниць при Союзі Українок-Еміґранток, а після Різдвяних Свят має відбутися низка медично-гигієнічних викладів, які ласкаво погодилася виголосити пані д-р Миронович*ева.

Наради над бюджетом міністерства освіти.

На засіданні соймової бюджетової комісії йшла дальша дискусія над бюджетовим прелімінарем мін-ства віросповідань і освіти. Ґен. референт пос. Кшижановський (ББ) каже, що мін-ство освіти повинно бути у взаєминах із усіми культ. інституціями. Суму на Ягайлонську Бібліотеку треба підвищити до 1 міл. зол. Жаліється на невдоволяючий рівень акад. молоді. Фахові школи в дечому люксусові, требаб їм задати характер чисто фаховий. Розбудову нар. шкільництва в теперішніх умовинах треба розложити на довший час. Пос. Ґрінбавм обговорював шкільництво нац. меншин і критикував відношення мін-ства до жид. шкільництва. Пос. Карав (нім.) заповів внесення в справі підмог для німецького приватного шкільництва та торкнувся справи уневажнювання кат. церквою мішаних подруж, заключених в евангелицькій церкві. Опісля говорили пос. Великанович (Укр. Клюб) і пос. Жук (укр. рад.). Пос. Вижиковський інтерпелює міністра в справі віляніського килиму, на якім мін-ство втратило 500—6000 тисяч, чи винуватих потягнули також до матеріяльної відповідальности. Зачувати, що при цьому допустилися обманства. В дальшій дискусії говорили посли: Павловський, Полякевич, Еремич (біл.), **Хруцький** та Струґ.

Після короткої перерви виголосив промову міністр освіти Червінський. Відповідаючи на закид впроваджування політики до шкіл стверджує, що аполітичність школи для хлопців в означеному віці є великою неправдою. В школі можна вводити політику з політ. або педагогічних причин. Щодо закиду ворожого відношення міністра до акад. молоді, то міністр каже, що не може спокійно глядіти, як вищі школи стараються перемінити на терен вправ для боївок політ. партій. Ніхто не наведе ніодного факту репресії, але треба вжити засобів, якими розпоряджає мін-ство, щоби забезпечити спокій науці. Справи національних меншин тепер основно не буде обговорювати, а звертає увагу, що представники нац. меншин зясовують як звернені проти них ті самі болячки, які торкаються і польського населення. Внесення на скреслення 1 і пів міл. зол. із фонду фіз. виховання вважає найбільш небезпечним. Фізичне виховання розвивається краще, ніж якнебудь інша галузь виховання.

Після промови міністра й вияснень референта закінчено наради. Найближче засідання 18. січня. Обговорюватимуть бюджет мін-ства справедливости.

Справа українського університету.

На засіданні соймової бюджетової комісії дня 17. січня підчас дискусії над бюджетом мін-ства освіти говорив пос. Жук (український рад.) і домагався, щоби міністр освіти зясував заміри в ділянці українського шкільництва. Пос. **Великанович** ствердив, що українське шкільництво від 1924 р. помало ліквідують. Колись у львівськім університеті було аж 8 українських катедр, сьогодні їх уже нема. Бесідник ставить внесення, щоби суму 90 тис. зол., призначену на український інститут, скреслити, зате вставити в бюджет мін-ства освіти суму 3,600.000 зол. на утворення українського університету з тим, що як першу рату, мають виплатити один мілїон зол. Ставить резолюцію, що взиває уряд, аби врахував учителям літа служби з передвоєнних часів і з часів воєн польсько-української та більшовицької.

Кінець друкарського страйку в Кракові.

Дня 17. січня дійшло до порозуміння між краківською друкарською організацією та власниками друкарень і видавцями часописів. Друкарська організація приняла арбітражний варшавський цінник і пополудні складачі вернули до праці. Дня 18. січня рано вийдуть усі краківські часописи в дещо зменшенім обемі.

НОВИНКИ

— **Репрезентаційний Баль Т-ва У. С. Л. П. „Основа“** відбудеться дня 11. лютого 1930 р. в салях Міської Стрільниці. 1291 1-4

— **Фотограф Янушевич, вул. Вінцентого** Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 238 34—?

— **Порядок Богослужень на празник Богоявлення у Св. Спаса 1930 р.: Субота 18. I.** — Навечеріє Богоявлення в год. 7.20 рано — читана Сл. Божа — Сповідь; в год. 9.15 рано — Літургія св. Вас. Великого з Вечірнею. Біля год. 10.15 рано — Водосвятія в загороді згл. в храмі. **Неділя 19. I. — Богоявлення Господнє** в год. 5.15 рано — Повечеріє з Всеночним; в год. 6.15 рано — Утреня; в год. 6. і 7. читана Сл. Божа; в год. 8.30 рано — Архієрейська Літургія. По Заамвонній молитві похід на ринок. — Водосвяття при керниці напроти аптики Терлецького. По повороті з обходу остання Читана Сл. Божа; в год. 4. пополудні — Вечірня — як звичайно. — Управа храму св. Спаса прохає отцим П. Т. Вірних, всі Інституції й Товариства, щоби корпоративно взяли участь в Архиерейськім Богослуженні в храмі, а підчас походу — для удержання конечного порядку безумовно підчинялися зарядженням впорядчиків походу. — Від Управи Храму Преображення св. Спаса у Львові, дня 11. січня 1930 р.: **Володимир Домет Садовський,** наст. прих. св. Спаса у Львові в. р.

— **З читальні „Просвіти“ на Личакові.** З нагоди ювилею 25-літнього істнування читальні „Просвіти“ на Личакові деклярував редактор і видавець М. Таранько, як один з учасників відкриття цієї читальні 1000 цеґол на її розбудову — замісць подяки за побажання з нагоди своїх імянин і 10-тиліття своєї видавничої діяльности. Далі зложили на розбудову читальняної салі о. Микола Ґалянт 1000 цеґол та Українська Каса на Личакові 2000 цеґол.

— **Український хор „Ліра“,** що обїздить Німеччину від кількох літ під орудою Михайла Гороха зєднує собі симпатію в німецькій пресі нашими народніми піснями. Хор має 13 членів, у чому 5 жінок і молодого соліста-баритона Манкова. На 12 точок програми 7 пісень є українських композиторів Леонтовича, Ніщинського, Давидовського, Концевича й Гороха. Хор напереміну мужеський і мішаний має також балалайкову орхестру й бенжо.

— **Григорій Крезуб,** український еміґрант, член українського хору в Берліні „Ліра“ помер дня 9. I. у лічниці в Ессені на запалення легенів. Похорони відбулись дня 13. I. при участи співаків б. української капелі „Київ“.

— **На карти „Рідної Школи“ звільняючі від алькогольних напоїв** з нагоди свят Різдва Христового зложили в золотих отсі Вп. Громадяни: Добрянська Теодора — Дрогобич 3; по 2 зол. зложили зі Сколього: Логінський Іван, Гребіняк Василь, Диновський Тит, Матвіїв Петро, Медвідь Антін, Федорикова Марія, Івасиків Савин, Цогла Ізидор, Головінський Іван, Тичинська Юлія; з Дрогобича зложили по 2 зол.: Кондратівна Л., Ольшанська, Витвицька, Кушнір Осипа, Левицький, Гладилович, Михаць Ілько, Богонос, Олександер Горницький і Вовк Олександер та Гавяк Михайло, учитель — Турка, Гарасимчук Петро — Торки і Мельник Іван — Авейрон (Франція). — Хто слідуючий?

— **Справа реституції львівської міської ради.** З Варшави пишуть, що у справі реституції львівської міської ради наступив наглий зворот і що переговори представників Львова з урядовими чинниками наткнулись на поважні перешкоди, які не легко усунути. Воєвода Голуховський підчас побуту у Варшаві предложив урядові нові інформаційні матеріяли у справі реституції міської ради у Львові.

— **Арештували злодія, що вкрав гроші возному Н. Торговлі.** Львівська поліція завважала, що у Львові появилися чужі кишенькові злодії. Одного з них, Нуту Сребріка з Лодзі, арештували в коридорі Банку Польського. Виявилося, що це він украв возному „Народньої Торговлі“ 10 тисяч зол.

— **Москвофільська гіпокризія.** Перед кількома днями москвофільські недобитки та російські еміґранти у Львові святкували роковини смерти князя Миколи Миколаєвича. З нагоди цього свята у православній церкві на вул. Францішканській відбулась панахида за помершого князя, після якої протоєрей Сапеґа виголосив цікаву проповідь, яка є характеристична для москвофільських гіпокритів. Протоєрей Сапеґа сказав між іншим: „Великий князь Микола Миколаєвич перший проголосив 1914 року самостійність польської держави і тому ми, русскі горожане вільної польської держави молимося сьогодні за цього князя“. Частина москвофілів почувши ці слова, вийшла з церкви, мовляв, ми русскі прийшли молитись за Миколу Миколаєвича як за представника російської великодержавности, а не як за польського патріота, але більшість львівських „русских“ залишилась до кінця богослуження, зрозумівши, що проповідь о. Сапеґи це тільки маска і тактичний маневр хитрого російського патріота. До речі кажучи, Микола Миколаєвич ніколи не проголошував самостійности Польщі, а тільки видав маніфест, у якому обіцював, що коли Росія побідно закінчить війну, то польський нарід дістане автономію в межах Росії, але це не зміняє факту, що проповідь о. Сапеґи є новим доказом москвофільської гіпокризії.

— **Труп листоноша.** При вул. Войцеха ч. 2 помер наглою смертю листонош Н. Островський, а його жінка, відома алькоголічка, не повідомивши нікого про смерть чоловіка, замкнула труп у хаті і зникла невідомо куди. Аж третього дня поліція відкрила труп у кімнаті і віддала його медичному інститутові.

— **Пожежі.** В Сокалі вибухла пожежа в будинках греко-катол. пароха, яка наробила шкоди на 30.000 золотих. Згоріли майже всі будинки. Причини пожежі невідомі. — В селі Футорах, зборівського повіту, вибухла пожежа в будинках Павла Мельника і спричинила шкоду на 10.000 зол. Слідство виявило, що вогонь підложив сам Павло Мельник, щоби дістати асекураційну премію. Мельника арештовано. — В будинках Данила Халупчика в Чорнокінцях Вел. коло Копичинець пожежа спричинила поважні шкоди. Вогонь підложили особисті вороги Халупчика, Іван Сенуэишин і Павло Ґвоздацький, яких арештовано. — У Поточанах, бережанського повіту, згоріли будинки Тетяни Новосельської. Вогонь підложила Марія Зелінська, яку також арештовано.

— **Служниця ґрафинею.** У Бидґощі арештовано 30-літню Анну Кухенбекерову, яка грала ролю ґрафині, російської еміґрантки і на рахунок своїх маєтків у СРСР позичала в наївних людей поважні суми ґрошей. Виявилось, що ця „ґрафиня“ є звичайною служницею, гохштаплеркою.

— **Вязниця без вязнів.** У Празі істнує здавен давна звичай, що в той день, коли у вязниці нема ані одного вязня, то над вязничним будинком вивішують білу хоругов. Вже від кільканацяти літ пражани не бачили над вязницею білої хоругви, аж на днях над поліційним арештом явилась ця біла хоругов на знак, що вязниця бодай на один день опинилась без льокатора і на велику втіху пражанів.

— **Чи на місяці є комарі?** Дотепер всі учені переконували, що місяць є вигаслою, мертвою кулею, яка не має ніяких умов на те, щоб на місяці розвивалось якенебудь життя. Недавно американський астроном Пекерінґ запримітив, що біля великих кратерів на місяці кружляють якісь рухливі плями, темні хмарки і то періодично в цю пору, яку ми звемо „сходом місяця“. Астроном Пекерінґ доказує, що ці плями і хмарки, це величезні рої комарів, які живуть біля вигаслих вульканів, де ще збереглись останки атмосфери й останки органічного життя, яке колись цвило на місяці. Так само французький астроном Моро доказує, що ці плями над місячними кратерами, це хмари комарів.

— **Еміґрація до Австралії.** Уряд австралійського звязку повідомив польську владу, що у 1930 році тільки 150 польських горожан змо-

же виїхати до Австралії. Минулого року цей контингент виносив 300 осіб.

— **Ріжні вісти.** Командант французьких легунів у Альжирі зі своїм сином і жінкою вибрались літаком у лет понад Сагарою. — У Мисловицях померла сестра ґенерала Галлера Ева у 49 році життя. — Берлінські комуністи напали на одного із ініціяторів процесу фальшівників червінців Карумідзого і важко побили його. Комуністів арештовано. — У Донецькому басейні 1929 року упала добича вугля на 110.000 тон. — На польсько-радянськім кордоні біля Домачева арештовано двох учнів варшавської ґімназії, які втікали до СРСР. — В Югославії температура виносить 5° вижче нулі і в деяких околицях зацвив бз.

— **Штучний кавчук.** Німецька преса приносить звістку, що двом радянським ученим проф. Бисову і Лебедеву вдалось найти спосіб, як виробляти штучний кавчук. Крім цього добувають його з рослини, що росте на пустарних пісках „Козакстану", званої гондрулля і з другої чисто української „шовкової" (асклепіяс"). Одночасно почали плекати мексиканську рослину ґуаюль на Україні, щоби з усіх їх добувати кавчук. Продукція синтетичного кавчуку на підставі винаходу згаданих учених мала би дати денно 400 кільо.

— **Стефанія Надрага** лекції гри на фортепяні і сольового співу, вул. Городецька 22, між 3-5
1218 1-1

З судової салі.

За комуністичні авантюри.

Дня 16. I. у львівськім карнім суді відбулась розправа проти Андрея Вишинського, обвинуваченого в ушкодженні тіла Степана Дикого. Акт обвинувачення говорить, що 1. листопада 1929 року у льокалі товариства „Праця" в ринку, ч. 8, відбувалась робітнича конференція, заініціована ЦПС. Як тільки розпочались наради, до салі увійшли комуністи і почали бійку із робітниками соціялістами. Підчас бійки комуніст Андрій Вишинський побив соціяліста Степана Дикого до непритомности. Тепер Андрій Вишинський не признається до вини, тому розправу перервано для покликання нових свідків.

Зі спортового життя.

Гаківка Україна—Лехія.

В неділю дня 19. ц. м. в год. 2.30 пополудні відбудуться на ставі „Світезі" товариські змагання між повищими дружинами. Сподіємося, що українська суспільність, розуміючи вагу спорту, явиться численно на повищі змагання та своєю участю підбадьорить наших спортовців до дальшої праці та причиниться до розвитку так гарної ділянки спорту як гокей на леді (ґаківка).

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Евгеній Венгринович, парох Сіхова ад Стрий, помер дня 8. січня 1930 р. по короткій і тяжкій недузі. Полишив жінку і трох дітей. Вічний спокій його души.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота, 18. січня, год. 3·30 попол. „Чарівний перстень".

Субота, 18. січня, год. 7·30 веч. Княжна Шікаго (виступ Хоряна).

Неділя, 19. січня, год. 3·30 попол. „Як гуляти, то гуляти".

Неділя, 19. січня, г. 7·30 веч. „Фавст". Гост. виступ Р. Врага.

Малий Міський Театр:

Субота, 18. січня, год. 3·30 „Вертеп" у виконанні учеників Зав. Бр. Альберт.

Субота, 18. січня, год. 7·30 веч. „Поїзд марево". (Дешевий день — зниж. ціни).

Неділя, 19. січня, год. 3·30 попол. „Карко й Анна" (дешевий день — знижені ціни).

Неділя, 19. січня, год. 7·30 веч. „Процес Мері Деген". (Дешевий день — знижені ціни.)

Театр ревії „Гонг" — в салі кіна „Кольосей":

Субота, 18. січня, „Рапацька в Гонгу". Дві вистави: год. 7·30 і 9·30.

Неділя, 19. I., „Рапацька в Гонгу". Дві вистави: год. 7·30 і 9·30.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Співаючий сміхун".
КАСІНО: Предивна брехня Ніни Петровни (Бриґіда Гельм).
КОЛЬОСЕЙ: Вождова дочка.
ЛЕВ: Шляхом ганьби (дальша часть).
МАРУСЕНЬКА: Пімста графа Монте Хрісто (II. часть).
ОАЗА: Грішниця без гріху (Мельодія мадярської пушти).
ПАЛЯС: Звукова фільма: Жертвенна ніч.
ПАН: Трикратне весілля.
ПАСАЖ: Хто злодій? (Бюк Джонс).
СІНЕЛЕВЕ: Дзвонар із Нотр Дам (Льон Чаней).
ФАТАМОРГАНА: Кохання кн. Сергія.
ХИМЕРА: Вуличний метелик.
УТІХА: Золоте пекло (Дольорес дель Ріо).

Програма радіо.

Субота 18. I. 1930.

Варшава (1411,7) 20·30 Вечірній концерт. **Краків** (312,8) 15·00 Трансмісія з Варшави. **Гельсінґфорс** (221,4) 19·15 Веселий вечір. **Ляйпціґ** (259) 19·3 Військова оркестра. **Льондон** (356,3) 19·45 Сонати Брамса. **Берлін** (418) 19·00 Композиторський концерт. **Стокгольм** (436) 18·00 Давня танкова музика. **Рим** (441) 13·00 Радіоквінтет. **Прага** (487) 21·30 Концерт. **Відень** (516,3) 17·45 Твори старих композиторів. **Мюнхен** (533) 20·15 Веселий вечір. **Будапешт** (550) 20·50 Військова музика. **Москва** (825) 15·30 Камеральна музика. **Ленінград** (1000) 21·20 Оркестра дута. **Харків** (1304) 15·30 Оперова музика. **Париж** (1725) 16·45 Авдиція для дітей.

Неділя 19. I. 1930.

Варшава (1411,7) 14·30 Трансмісія з Вильна. **Краків** (312,8) 10·15 Богослуження з Познаня. **Гельсінґфорс** (221,4) 17·35 Скрипкове сольо. **Ляйпціґ** (259) 15·30 Композиторський концерт. **Льондон** (356,3) 21·00 Богослуження. **Берлін** (418) 16·00 Концерт мандолиністів. **Стокгольм** (436) 15·30 Органовий концерт. **Рим** (441) 13·00 Радіоквінтет. **Прага** (487) 20·00 Симфонічний концерт. **Відень** (516,3) 18·50 Камеральний концерт. **Будапешт** (550) 17·15 Марія Бодан співає мадярські пісні. **Ленінград** (1000) 19·00 Концерт Монахова. **Харків** (1304) 18.30 Концерт для села. **Париж** (1725) Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Великі маскові вечерниці Рідної Школи в Перемишлі відбудуться дня 1. лютого 1930 р. в домівках Народного Дому. Найбільша атракція мясниць! Прекрасна музика! Багатий, смачний горячий буфет! Вечірній стрій! Початок в 21. год. Запрошення в Канцелярії „Рідної Школи", вул. Костюшка ч. 3.
1—2 1297 **Старшина Кружка.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриланти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 1002 32

ПРИЙМУ на станцію дві панночки. Материнська опіка, добрий харч, фортепян до евентуальних лекцій. — Зголошення на адресу: Стефанія Кордасевичева, вул. Чарнецького, ч. 26. 1. поверх. 1286 2—2

ОДРУЖИТЬСЯ хочби з бідною, постійної вдачі інтеліґенткою здоровий, середніх літ, інжинір - власник фабрики. Поважні листи без фотографії з повною запорукою тайни приймає з чемности: Цукорня Федусевича в Коломиї, для А. У. 1249 4—10

ВСІЛЯКІ годинникарсько - ювілерські роботи виконує найстаранніше Домбровскі-Розважевскі Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 1195 2

КОРИСНЕ для П. П. Адвокатів і Лікарів! В Городенці, в центрі міста гарний, мурований дім (високий партер), 7 вільних кімнат, город, — на продаж. — Зголошення до адвокатської канцелярії д-ра Корнила Тужіна, Львів, вул. Косцюшки ч. 3. Частинний вклад готівки. 258 2—2

АНДРІЙ КУРИЛО, Новосілки передні, уневажнює вкрадену військову книжечку, видану через П. К. У. Рава Руська. 1287 2—3

НА продаж нова 2-поверхова камениця, з повним комфортом, солідно будована, вільне 3-покоєве мешкання, при вул. Виспянського ч. 29, довг в Банку Господарства Краєвого. Зголошення у Господаря від 9—11 рано. 1275 2 3

КІМНАТА умебльована з харчем або без для одної особи до винайму. — Піскова ч. 3 1/1. 1294 1—3

Авкція книжок бібліотеки пок. д-ра Михайла Ґрека

відбудеться 1. II. о 4-ій попол. і 2-го о 10-ій рано. 600 творів найкращих авторів з ріжних ділянок в польській, франц., нім. та англійській мові, у розкішному перепаєті. Два катальоги (польський і чужомовний) з умовинами авкції в антикварні Рубіна, Львів, Баторія 4, даром. Висилка за надісланням значка за 10 сот. за кожний. 1306 1-1

СВЯТОЧНА Служба Божа Ярославенка на мішаний хор, партитура 5 золотих. Продають книгарні. 1258 2—3

ІНЖИНІР ЛІСНИЦТВА з лісовою і рільничою практикою, кавалер, середніх літ, шукає заняття. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Точність".
1279 2—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар заграничних клінік, специяліст скірних, венеричних і сексуальних хоріб **та лікарської косметики**
ординує від 8 10 1/2, 14—18.
в неділі і свята від 10—11.
Гірське сонце. Вапофор. Дітермія. Кріотерапія. Сепаратков почекальні.
ЛЬВІВ, вул. Потоцького ч. 11. I. п.
826 **Телефон 65—87.** 57—?

АДВОКАТ

Д-р ІВАН СТАДНИК

відкрив адвокатську канцелярію
в ЛОПАТИНІ (напроти суду).
1293 1—3

Специяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
1206 **Пересвітлення Рентґеном.** 10—?

Специяліст венеричних шкірних недуг і косметики
Др. І. Мунд Д. сек. шп. від. і львів. орд. від 8—10 і 2—6, в неділі від 9—1 **Львів, Ясника 1**, ріг Пілсудського (Панської). Телеф. 48-01. —
595 **Лічення жиляків.** 17—?

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й виймання зубів, без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. і. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. Тел. 65—73.

ВПИСИ на 5-місячний вечірний

ТОРГОВЕЛЬНИЙ КУРС

який зачинається в Заведенні наук. **З. ОЛЬШЕВСЬКОГО,** Куркова 38 телеф. 31—14, приймається щоденно
1295 від 9—12 і від 4—6. 1—2

Американська система!

ФАБРИКА МЕБЛІВ „ФАМЕТА"

ЛЬВІВ, вул Красіцьких ч. 18. а.

Продає кожному без ручителя на умовах платности дотепер небувалих, спальні, їдальні, кухонні і бюрові урядження.
Від 10 зол. **Від 10 зол.**
Поодинокі штуки меблі, вистелювані меблі, фотелі до спання, лежанки, матераці, шафи й інше.
1011 8—20

2.800 зл. НОВІ ЗАГРАНИЧНІ ПІЯНІНА, чорні, найновішої конструкції, на догідні сплати поручає виключне заступництво „Мобіліяж" вул. Зіморовича, ч. 10.

Виключний Склад
ҐАБРІЕЛЬ ШТАРК
Львів, пл. Марійська 11.
1179 1—6

Подяка.

Невмолима судьба забрала нам передчасно, у силі віку нашого найдорожчого мужа і батька о. Евгенія Венгриновича, пароха Сіхова ад Стрий.

Одинокою розрадою у нашому тяжкому горю були признаки любови, які покійний зумів зєднати собі у всіх і велике співчуття околиці, якого ми зазнали.

Із глубини сирітського серця дякуємо Високопреподобним: о. деканові Н. Гошовському за торжественну Службу Божу і провід у сумних похоронах, о. Степанові Івасикові за глибоко подуману слово при виносі до церкви, о. Маріянові Цурковському за повну чуття проповідь у церкві, о. кат. Романові Височанському за пращальну надгробну промову, о. Іванові Бабякові за сповідь у часі недуги покійного і о. монахові Пелеському з Гошева за послідну сповідь на вічний спочинок. Щиро-сердечно дякуємо Впр. ОО. Конденаканальним за і ОО. з сусідніх деканатів за ласкаву участь у похоронах а передовсім о. Іванові Тимковому, вірному товаришеві покійного та Його Вп. Дружині, які не пожалували ні праці ні труду в приготованні сумних похоронів.

Особливу подяку складаємо Впр. о. Шаржевичеві за відправу еґзеквій по латинському обряду так у церкві як і над гробом покійного, як також Вп. п. начальникові громади Атаманчукові, вірному порадникові покійного і вашому приятелеві, який взяв на себе цілий тягар в улаштуванню похоронів.

Щиро дякуємо Вп. п. граф Дідушицькому, дідичеві Соколова і представникові колятора дир. Богдановичеві, які зводили звеличати своєю присутністю сумний обряд похорону.

Рівнож велике Спасибіг с. монахині Матеї, яка з нараженням здоровля, у часі недуги покійного день і ніч несла йому поміч.

Всім парохіянам, які взяли громадну участь у похороні і на плечах віднесли свого пароха на вічний спочинок, хай Всевишній винагородить!

Жена і діти.
1298 1—

Сіхів, в січні 1930 р.

Щоби кожний міг купити
дешево добрий капелюх
поручають склади І. Краєвої Фабрики
Руд. НАЙВЕЛЬТА у Львові
протягом **січня**
Капелюхи:
Мужеські: по зол. 8·50, 12·50, 15·50, 17·50, 19·50.
Жіночі: по зол. 6—, 8·50, 11—, 13·50
шапки 5·50, берети 1·50
1217 2—?